

УДК 591.1.636.2

ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ ГЕМОСТАЗУ В КОРІВ У СУХОСТІЙНИЙ ПЕРІОД

М. Д. Камбур, д. вет. н., професор, *С. В. Остапенко*, аспірант
anatomy_SNAU@i.ua

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

Усі компоненти коагуляційного каскаду є поліфункціональними білками, які беруть участь у регуляції судинного тону, мікроциркуляції, транскapілярного обміну, проліферації імунологічного захисту. Судинна стінка, тромбоцити, ендотеліоцити також є поліфункціональними клітинами і джерелом багатьох регуляторних молекул — простогландинів, ейкозаноїдів, тромбоцитарного фактору росту, киніногенів, лізосомальних ферментів, а також цитокінів. Рецепторний апарат клітин, які беруть участь у процесах гемостазу, включають їх у загальну систему гомеостатичної регуляції.

Ріст та розвиток плоду корів, особливо в сухостійний період, становить унікальне співвідношення екстремальних впливів на організм самок, яке вимагає постійної зміни механізмів адаптації на різних рівнях саморегуляції. Динамічні зміни в системі гемостазу відображають характер системної адаптації організму корів на виношування плоду.

Однак цій проблемі дослідниками у ветеринарній медицині практично не присвячено уваги, тому вона стала метою наших досліджень.

Для виконання запланованих досліджень нами була сформована перша група тварин з 10-ти нетелей та друга дослідна група з 10-ти корів другої-третьої тільності у період завершення лактації (сьомий місяць тільності). В подальшому в сухостійний період (8–9 місяць тільності) у тварин обох дослідних груп проводили відбір проб крові через кожні п'ять днів і досліджували властивості крові за загальноприйнятими методиками.

Результати досліджень свідчать, що в третій період тільності корів суттєво змінюються властивості крові як фактори гемостазу.

Питома вага крові тільних корів першої групи наприкінці 7-го місяця тільності була на $0,04 \pm 0,001$ н/м³ більшою, ніж у корів другої групи в цей період досліджень. У динаміці сухостійного періоду питома вага крові корів другої групи підвищилась в середньому на $0,03 \pm 0,001$ н/м³, тоді як питома вага в крові у нетелей виявилась на $0,06 \pm 0,001$ більшою, ніж у період завершення лактації.

В'язкість крові тільних корів другої групи наприкінці 7-го місяця росту та розвитку плоду виявилась в 1,12 разу меншою, ніж у нетелей ($P < 0,05$). У подальшому до кінця 8-го місяця тільності цей показник крові корів другої дослідної групи підвищувався на 3,51 % і в 1,11 разу ($P < 0,05$) — у кінці 9-го місяця тільності. У нетелей в цей період досліджень (8–9 місяці тільності) в'язкість крові виявилась в 1,16–1,22 разу більшою ($P < 0,01$), ніж попередній показник (сьомий місяць тільності). У нетелей під час 8-го та 9-го місяця дослідження в'язкість крові була в 1,12–1,38 разу ($P < 0,01$) більшою, ніж у корів 2-ї групи, в середньому в 1,18 разу ($P < 0,01$). Поряд з вищезазначеним, необхідно вказати, що у тільних корів обох груп підвищувалась швидкість згортання крові. Наприкінці 7-го місяця тільності швидкість згортання крові у корів 2-ї групи відбувалась в 1,10 разу швидше, ніж у нетелей ($P < 0,05$). Впродовж 8-го та 9-го місяців досліджень швидкість згортання крові корів 2-ї групи була в 1,09–1,19 разу більшою, ніж у нетелей.

У 3-му триместрі тільності значно підвищується фібриноліз у системі гемостазу тільних корів. Так, за місяцями третьої тріади тільності фібриноліз у тільних корів 2-ї групи протікав, відповідно, в 1,11 разу ($P < 0,05$) і 1,27 разу ($P < 0,01$) швидше, ніж у нетелей.

Ретракція кров'яного згустку в корів другої групи наприкінці 7-го місяця тільності проходила в 1,13 разу ($P < 0,05$) швидше, ніж у нетелей. У подальшому ретракція кров'яного згустку у нетелей відбувалась в 1,28–1,27 разу ($P < 0,01$) довше.

Таким чином, результати досліджень свідчать, що в третьому триместрі тільності нетелей властивості крові як складові системи гемостазу змінюються більш інтенсивно.